

แนวทางการปฏิบัติราชการที่น่าสนใจจากคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด
เรื่อง ราชอาณาจักรเสียหาย
เพราะข้อห้ามเว้นระยะหยุดอย่างปลอดภัย
(คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๕๗๕/๒๕๕๖)^๑

สรุปสาระสำคัญคำวินิจฉัยศาลปกครอง

กรณีเจ้าหน้าที่ได้รับอนุญาตให้ขับรถยนต์ไปราชการและเกิดอุบัติเหตุรถยนต์พุ่งชนท้ายรถบรรทุก เป็นเหตุให้รถยนต์ของทางราชการเสียหายนั้น แม้อัตราบรรทุกจะเปลี่ยนช่องทางการจราจรกะทันหันโดยไม่แสดงสัญญาณใด ๆ และห้ามล้อของรถบรรทุกใช้การไม่ได้ขับสายไปมา ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถหยุดรถได้ทัน แต่การที่เจ้าหน้าที่ขับรถด้วยความเร็ว ๘๐ - ๙๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง ในช่วงที่การจราจรแออัด ซึ่งควรต้องใช้ความระมัดระวังให้มากขึ้น เมื่อรถบรรทุกชนกับรถคันอื่นที่จอดรอกลับรถอยู่ด้านหน้าและเจ้าหน้าที่ไม่สามารถหยุดรถได้ทันทำให้พุ่งชนท้าย จึงแสดงว่าเจ้าหน้าที่ขับรถโดยไม่ทิ้งระยะให้ห่างจากรถบรรทุก ซึ่งวิ่งอยู่ข้างหน้า ในระยะที่จะหยุดรถได้โดยปลอดภัย อันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ และเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ซึ่งความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นผลโดยตรงจากการที่เจ้าหน้าที่ขับรถโดยไม่ใช้ความระมัดระวังให้เพียงพอและฝ่าฝืนกฎหมาย จึงถือเป็นการกระทำละเมิดที่เจ้าหน้าที่จำต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่หน่วยงานของรัฐ

คดีนี้ ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นข้าราชการระดับ ๗ ได้รับอนุญาตจากผู้ถูกฟ้องคดี (สำนักงานคุมประพฤติ) ให้นำรถยนต์ของทางราชการไปปฏิบัติราชการในช่วงเสาร์อาทิตย์โดยนำรถยนต์ไปเก็บไว้ที่อาคารบ้านพัก ข้าราชการ (ซึ่งเป็นบ้านพักของตนเอง) และหลังจากปฏิบัติราชการแล้วเสร็จ ในเช้าวันจันทร์ เวลา ๗ นาฬิกา ได้ขับรถยนต์เพื่อนำไปคืนที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดสมุทรปราการตามเส้นทางถนนสุขุมวิท (สายเก่า) มุ่งหน้าไปสมุทรปราการ

ขณะที่ผู้ฟ้องคดีขับรถตามหลังรถบรรทุกขยะของเทศบาล โดยทิ้งระยะห่างประมาณ ๒๐ เมตร ใช้ความเร็ว ๘๐ - ๙๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง รถบรรทุกพุ่งชนท้ายรถยนต์คันที่วิ่งอยู่ด้านหน้ารวม ๔ คัน ผู้ฟ้องคดีซึ่งขับรถตามหลังไม่สามารถหยุดรถได้ทัน จึงพุ่งชนท้ายรถบรรทุกเป็นผลให้รถยนต์ของทางราชการเสียหาย เรื่องนี้ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังว่า ผู้ฟ้องคดีขับรถโดยไม่ทิ้งระยะห่างจากรถคันหน้าพอสมควรในระยะที่จะหยุดรถได้โดยปลอดภัยเมื่อจำเป็นต้องหยุดรถ เป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จึงมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียหายหลังจากที่ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์และผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองขอให้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดี โดยโต้แย้งว่า การที่รถบรรทุกเปลี่ยนช่องทางการจราจรกะทันหัน โดยไม่แสดงสัญญาณใด ๆ ทั้งยังห้ามล้อใช้การไม่ได้ ขับรถสายไปสายมา ทำให้ผู้ฟ้องคดีไม่สามารถหยุดรถได้ทัน จึงเป็นเหตุสุดวิสัยที่ไม่อาจคาดหมายได้

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ให้การใช้รถใช้ถนนมีความปลอดภัย การที่บัญญัติให้ผู้ขับขี่ต้องขับรถให้ห่างรถคันหน้าพอสมควรในระยะที่จะหยุดรถได้อย่างปลอดภัย เมื่อจำเป็นต้องหยุดรถ หมายความว่ารวมถึงการที่สามารถหยุดรถได้โดยปลอดภัยเมื่อเกิดอุบัติเหตุเฉี่ยวชนหรือมีอุบัติเหตุอื่นใดเกิดขึ้นกับรถคันอื่นด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากอุบัติเหตุจากการใช้รถใช้ถนนเป็นเรื่องที่คาดหมายได้ว่าอาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

^๑ สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง. หลักกฎหมายจากบทความสันติปกครองที่น่าสนใจ เล่ม ๙. หน้า ๑ - ๘.

การที่ผู้ฟ้องคดีขับรถด้วยความเร็ว ๘๐ - ๙๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง ในสภาพถนนซึ่งมี ๒ ช่องจราจรในช่วงเวลาเช้าของวันทำงานที่เป็นชั่วโมงที่เร่งด่วน การจราจรแออัดเป็นปกติ และในช่องจราจรด้านขวามือที่กลับรถเป็นระยะ ๆ ตลอดเส้นทาง ผู้ฟ้องคดีควรที่จะต้องสำนึกได้ว่าอาจเกิดการเฉี่ยวชนหรือมีอุบัติเหตุขึ้นได้ควรต้องระมัดระวังมากขึ้น เมื่อมีอุบัติเหตุรถบรรทุกกระบับห้ามล้อใช้การไม่ได้และชนกับรถคันอื่นที่จอดรอกลับรถอยู่ด้านหน้า ผู้ฟ้องคดีขับรถยนต์ตามหลังรถบรรทุกได้พยายามห้ามล้อให้รถหยุด แต่ไม่สามารถหยุดรถได้ทัน ทำให้พุ่งชนท้ายรถบรรทุกและรถยนต์ของผู้ถูกฟ้องคดีเสียหาย

จึงแสดงว่าผู้ฟ้องคดีขับรถโดยไม่ใช้ความระมัดระวังให้เพียงพอ ไม่ถึงระยะให้ห่างจากรถบรรทุกที่วิ่งอยู่ข้างหน้าในระยะที่จะหยุดรถได้โดยปลอดภัยในเมื่อจำเป็นต้องหยุดรถ อันเป็นการขับรถโดยฝ่าฝืนมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว การที่ผู้ฟ้องคดีขับรถชนท้ายรถบรรทุกจึงเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ซึ่งความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นผลโดยตรงจากการที่เจ้าหน้าที่ขับรถโดยไม่ใช้ความระมัดระวังให้เพียงพอและฝ่าฝืนกฎหมาย จึงถือเป็นการกระทำละเมิดที่เจ้าหน้าที่จำต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่หน่วยงานของรัฐ

หลักกฎหมายและบรรทัดฐานของคดีนี้

๑. พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง มีวัตถุประสงค์ให้การใช้รถใช้ถนนมีความปลอดภัยโดยกำหนดให้ผู้ขับขี่ต้องขับรถให้ห่างรถคันหน้าพอสมควรในระยะที่จะหยุดรถได้อย่างปลอดภัยเมื่อจำเป็นต้องหยุดรถ แม้จะไม่ได้กำหนดระยะห่างของรถไว้อย่างชัดเจน แต่ผู้ขับขี่จำเป็นต้องพิจารณาระยะห่างระหว่างรถคันหน้ากับรถคันหลังให้เป็นระยะห่างพอที่จะหยุดรถได้อย่างปลอดภัยเมื่อจำเป็นหรือเมื่อมีอุบัติเหตุอื่นใดเกิดขึ้นกับรถคันอื่นบนท้องถนน โดยต้องคำนึงถึงสภาพถนน สภาพการจราจร สภาพและขนาดของรถที่ขับอยู่ด้านหน้า ตลอดจนการใช้ความเร็วของรถ ซึ่งต้องเหมาะสมกับสภาพการณ์ในขณะนั้นด้วย

๒. หากเจ้าหน้าที่ที่ได้รับอนุญาตให้ใช้รถยนต์ราชการและขับขี่รถยนต์โดยไม่ใช้ความระมัดระวังในสภาวะที่บุคคลทั่วไปพึงคาดหมายได้ว่าอาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ ซึ่งแม้หากได้ใช้ความระมัดระวังเพียงเล็กน้อยก็อาจป้องกันมิให้เกิดความเสียหายขึ้น ย่อมถือเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงที่เจ้าหน้าที่ดังกล่าวจำต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สินของทางราชการ

.....

สืบค้นและเรียบเรียงโดย

นางสาวดาวใจ ชุมศรี ตำแหน่ง นิติกรปฏิบัติการ

ส่วนพัฒนากฎหมายและให้คำปรึกษา กองกฎหมาย